

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 185 (XXIX) — Nr. 258

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 13 aprilie 2017

SUMAR

	Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 696 din 24 noiembrie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite	2–9
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 16 din 6 martie 2017 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept).....	10–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 696**

din 24 noiembrie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cosmin-Marian Văduva	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Societatea Raiffeisen Bank — S.A. din București în Dosarul nr. 6.913/231/2016 al Judecătoria Focșani, în Dosarul nr. 3.384/202/2016 al Judecătoria Călărași, în Dosarul nr. 12.082/302/2016 al Judecătoria Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, în dosarul nr. 2.260/229/2016 al Judecătoria Fetești și care formează obiectul dosarelor Curții Constituționale nr. 1.252D/2016, nr. 1.545D/2016, nr. 1.549D/2016 și nr. 1.559D/2016, precum și de către Societatea Banca Comercială Română — S.A. în Dosarul nr. 4.077/190/2016 al Judecătoria Bistrița — Secția civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.315D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc la data de 11 octombrie 2016, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu, și în prezența reprezentantului părții Societatea Raiffeisen Bank — S.A., domnul avocat Stan Târnoveanu, a reprezentantului părții Societatea Banca Comercială Română — S.A., doamna avocat Ana Diculescu-Șova, și a reprezentantului părților Ana Popa, Ionuț Dacian Popa și Lidia Popa, domnul avocat Gheorghe Piperea, când Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, a dispus conexarea dosarelor nr. 1.315D/2016, nr. 1.545D/2016, nr. 1.549D/2016 și nr. 1.559D/2016 la Dosarul nr. 1.252D/2016, care a fost primul înregistrat, acestea fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată. La același termen, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, a amânat pronunțarea pentru data de 25 octombrie 2016. La aceeași dată, Curtea a dispus, pentru aceleași temeuri, amânarea succesivă a pronunțării pentru data de 27 octombrie 2016, 17 noiembrie 2016, respectiv 24 noiembrie 2016, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 29 iunie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 6.913/231/2016, **Judecătoria Focșani — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (3), art. 3, art. 5 alin. (2) și art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite**, excepție ridicată de

Societatea Raiffeisen Bank — S.A. într-o cauză având ca obiect o contestație privind neîndeplinirea condițiilor de admisibilitate a procedurii dării în plată și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.252D/2016.

4. Prin Încheierea din 23 iunie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 4.077/190/2016, **Judecătoria Bistrița — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (3), art. 3, art. 4, art. 6, art. 7 și art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite**, excepție ridicată de Societatea Banca Comercială Română — S.A. într-o cauză având ca obiect o contestație privind neîndeplinirea condițiilor de admisibilitate a procedurii dării în plată și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.315D/2016.

5. Prin Încheierea nr. 62 din 4 august 2016, pronunțată în Dosarul nr. 3.384/202/2016, **Judecătoria Călărași a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (3), art. 3, art. 5 alin. (2) și art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite**, excepție ridicată de Societatea Raiffeisen Bank — S.A. într-o cauză având ca obiect o contestație privind neîndeplinirea condițiilor de admisibilitate a procedurii dării în plată și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.545D/2016.

6. Prin Încheierea din 26 iulie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 12.082/302/2016, **Judecătoria Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (3), art. 3, art. 5 alin. (2), art. 10 și art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite**, excepție ridicată de Societatea Raiffeisen Bank — S.A. într-o cauză având ca obiect o contestație privind neîndeplinirea condițiilor de admisibilitate a procedurii dării în plată și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.549D/2016.

7. Prin Încheierea din 12 august 2016, pronunțată în Dosarul nr. 2.260/229/2016, **Judecătoria Fetești a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3, art. 5 alin. (2) și art. 11 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite**, excepție ridicată de Societatea Raiffeisen Bank — S.A. într-o cauză având ca obiect o contestație privind neîndeplinirea condițiilor de admisibilitate a procedurii dării în plată și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.559D/2016.

8. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se arată că textele de lege criticate încalcă principiile previzibilității și accesibilității legii, întrucât impun creditorului ipotecar să accepte bunul în orice condiții, cu efect liberatoriu, sub sancțiunea pronunțării împotriva sa a unei hotărâri judecătorești care să confirme transferul dreptului de proprietate asupra imobilului în patrimoniul său. Se mai arată că legiuitorul modifică destinația bunului, afectat inițial garantării executării unui contract de credit, în bun ce servește ca mijloc de plată cu efect

liberatoriu. În plus, Legea nr. 77/2016 nu menține, pe întreaga perioadă a derulării contractului de credit, efectele prevăzute sau care ar fi putut fi prevăzute de părți la încheierea acestuia. Art. 3 din Legea nr. 77/2016 dispune că dispozițiile sale derogă de la Codul civil, fără a indica expres textul/articolul de la care se derogă.

9. Autoarele excepției mai precizează că, întrucât regimul juridic general al proprietății trebuie să fie reglementat, potrivit Constituției, prin lege organică, rezultă că și dispozițiile derogatorii de la acest regim trebuie să fie reglementate tot prin lege organică, ceea ce nu s-a întâmplat în cazul Legii nr. 77/2016.

10. Autoarele invocă prevederile art. 6, art. 13 și ale art. 20 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, arătând că Legea nr. 77/2016 nu instituie reguli necesare, nu a fost însoțită de studii de impact și prin măsurile sale neproporționale nu corespunde politicilor publice ale Uniunii Europene în domeniul protecției consumatorilor și încalcă drepturile profesioniștilor, protejate convențional și constituțional. Prin lipsa de fundamentare, prin refuzul legiuitorului de a lua în considerare reacțiile tuturor actorilor interesați și instituțiilor relevante, autoritatea legislativă a transformat regulile de legistică mai sus citate în norme futele și abstracte ce pot fi încălcate ori de câte ori există voință politică. Aceste încălcări nu pot rămâne nesancționate, de vreme ce dispozițiile constituționale nu au caracter declarativ, ci constituie norme obligatorii, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzut la art. 1 alin. (3) din Constituție.

11. Cu privire la încălcarea principiului **neretroactivității** legii, autoarele excepției susțin că, întrucât modalitatea de rambursare prin plata ratelor creditului este un element asupra căruia părțile contractului cad de acord, obligatoriu și definitiv, la momentul încheierii acestuia, aceasta reprezintă o situație juridică consumată la momentul încheierii contractului, astfel că nu se poate susține că părțile realizează un nou acord cu fiecare plată a ratei de credit. Or, în condițiile în care, la data încheierii contractului, legislația nu prevedea ca modalitate alternativă de stingere a obligației darea în plată, intervenția ulterioară a legiuitorului, în sensul obligării creditorului de a accepta darea în plată a imobilului ce face obiectul garanției, înșală așteptarea legitimă a creditorului de la momentul încheierii contractului și este, ca atare, retroactivă.

12. Caracterul retroactiv al legii nu poate fi justificat prin indicarea Directivei 2014/17/UE ca act normativ cu forță superioară, în condițiile în care directiva însăși prevede la art. 43 că aceasta urmează să se aplice doar contractelor încheiate ulterior intrării sale în vigoare. De asemenea, caracterul retroactiv al legii nu poate fi justificat, întrucât tensiunea între autonomia ordinii juridice a Uniunii Europene, pe de o parte, și pretențiile statelor membre privind propriile prevederi constituționale, pe de altă parte, nu ar permite un conflict atât de flagrant între ordini juridice diferite.

13. Din perspectiva dreptului fundamental de **proprietate**, autoarele excepției de neconstituționalitate susțin că acesta este în mod evident limitat, întrucât statul intervine în acordul de voință deja format cu privire la stingerea împrumutului. În acest fel se ajunge la o veritabilă exproprie, realizată în favoarea unor terțe persoane de drept privat, fără a exista însă o garanție oferită creditorului. Autoarele arată că scopul urmărit de legiuitor — degrevarea de datorii a unei categorii limitate de debitori din contractele de credit bancar — nu constă în satisfacerea unui interes general. Se susține că legea criticată nu respectă condiția referitoare la necesitatea restrângerii exercițiului dreptului de proprietate, întrucât legiuitorul avea la dispoziție instituția juridică a impredictibilității, mai puțin restrictivă în ceea ce privește exercitarea dreptului de proprietate privată.

14. În continuare, autoarele excepției de neconstituționalitate susțin că Legea nr. 77/2016 tratează o falsă lacună legislativă, de vreme ce dreptul pozitiv prevede deja remedii pentru situațiile de rupere a echilibrului contractual sau de supraîndatorare a debitorilor, cum ar fi impredictibilitatea, procedurile prevăzute în cuprinsul legii privind insolvența persoanei fizice sau posibilitatea reșezării sau renegocierii contractului pe parcursul executării sale. Dreptul comun prevede inclusiv posibilitatea dării în plată ca modalitate de stingere a obligației, astfel încât nimic nu împiedică părțile contractului să insereze o astfel de modalitate de executare a obligației principale a debitorului în propriul mecanism contractual. Legea contravine însă flagrant caracterului excepțional al legislației consumeriste. Normele analizate nu permit judecătorului verificarea întrunirii condițiilor pentru garantarea protecției de tip excepțional a consumatorilor. În acest fel se ajunge la o deturnare a finalității reglementării de protecție a consumatorilor.

15. Cu referire la încălcarea principiului **proporționalității**, autoarele susțin că nu există o justificare rațională pentru stabilirea unui tratament juridic identic pentru situații diferite, cu efectul instituirii unei poveri excesive asupra creditorului. Tratamentul juridic aplicabil debitorilor care se pot prevala de dispozițiile legii criticate este identic atâta vreme cât aceasta nu stabilește criterii de diferențiere a debitorilor care se află în imposibilitate de plată de cei care nu se află în această situație. Consecința unei asemenea omisiuni este că banca este obligată să suporte, în mod nejustificat, atingerile aduse dreptului său de proprietate generate de liberarea de datorie, inclusiv a debitorilor care nu se află în imposibilitatea efectivă de plată. Cu alte cuvinte, Legea nr. 77/2016 restrânge dreptul de proprietate și libertatea contractuală a creditorilor fără ca niciuna dintre justificările/premisele cuprinse în art. 53 din Constituție să existe.

16. Pe de altă parte, autoarele excepției de neconstituționalitate apreciază că legea criticată aduce atingeri nu doar ordinii juridice, ci și ordinii economice, deoarece vine în conflict flagrant cu drepturile și interesele mai multor categorii socioprofesionale, conflict de natură a declanșa fisuri sistemice profunde în buna funcționare a economiei de piață. Aceste categorii socioprofesionale sunt: instituțiile creditoare (de credit și financiar nebancale), depozitarii instituțiilor de credit și financiar nebancale, ei înșiși consumatori, precum și consumatorii viitori ai băncilor.

17. Legea nr. 77/2016 instituie un mecanism de intervenție forțată prin schimbarea obiectului obligației și a regimului juridic al contractului. Concret, împotriva ordinii de drept și a securității juridice, legea reglementează dreptul debitorilor de a rambursa creditul anticipat și de a nova obiectul obligației, în lipsa verificărilor prealabile cu privire la existența interesului legitim justificator și în lipsa unei compensații juste și echitabile pentru creditori. Așa fiind, măsurile legislative adoptate nu respectă principiul proporționalității, iar semnificația principală a proporționalității se exprimă prin două concepte: *rezonabil și echitabil*. Măsura legislativă criticată nu este nici rezonabilă și nici echitabilă, deoarece restrânge/îngrădește dreptul de proprietate și libertatea economică a instituțiilor financiare bancare și nebancale creditoare. Restrângerea nu este justificată de un scop legitim de salvagardare a intereselor publice și nu este conformă standardului de protecție oferit de stat în calitatea sa de garant al dreptului. Art. 4 din Legea nr. 77/2016 lasă loc hazardului moral al debitorului, întrucât permite modificarea discreționară a prețului contractului de către debitor și constituie un stimulent pentru ca debitorii să nu își execute obligațiile contractuale de plată a datoriilor. Măsura ar fi fost legală și proporțională dacă legiuitorul ar fi corelat-o cu prevederile Legii nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice.

18. Autoarele arată că Directiva 2014/17/UE se referă la posibilitatea stingerii obligației izvorâte din contractele de credit prin darea în plată a bunului imobil, însă, spre deosebire de textul național, norma de drept a Uniunii este proporțională și prezintă un caracter adecvat pentru atingerea scopului directivei. Este proporțională pentru că reglementează nu doar dreptul debitorilor de a stinge datoria prin darea în plată a bunului, ci și compensațiile juste și echitabile la care este îndrituit creditorul într-o atare ipoteză.

19. Mai mult, autoarele susțin că Legea nr. 77/2016 încalcă dreptul creditorilor ipotecari la diferență, contravenind **art. 16 din Constituție**. Astfel, în cazul în care debitorul are în patrimoniu alte bunuri libere de sarcini, legea creează o situație preferențială pentru ceilalți creditori, discriminând creditorii diligenți care și-au constituit garanția ipotecară. În urma ștergerii datoriei ipotecare, doar ceilalți creditori (care nu au calitatea de instituție de credit, instituție financiară nebancaară sau cesionar al acestora ce beneficiază de ipotecă) vor rămâne cu un drept de urmărire asupra celorlalte bunuri din patrimoniul debitorului și doar categoria de creditori garantați cu ipotecă va fi discriminată prin restrângerea drepturilor la recuperarea creditului.

20. În fine, autoarele excepției de neconstituționalitate apreciază că art. 4 și 7 din Legea nr. 77/2016 nu asigură garanțiile constituționale ale **dreptului la un proces echitabil și ale dreptului la apărare**, deoarece dau dreptul debitorilor instituțiilor bancare și financiar nebancaare să schimbe obiectul, prețul și riscul contractului după bunul lor plac și în lipsa verificărilor prealabile privind îndeplinirea condițiilor obiective și subiective pentru aplicarea protecției. Scopul Directivei 2014/17/UE a cărei implementare se pretinde că se realizează prin Legea dării în plată, astfel cum rezultă din expunerea de motive a proiectului legislativ, nu este nici pe departe limitarea libertății contractuale a părților contractului și nici instaurarea unei prezumții absolute că dezechilibrele contractuale pot apărea doar în defavoarea consumatorilor. Libertatea comerțului apare, totodată, ca o cerință fundamentală a economiei de piață și, pentru garantarea acesteia, statul are obligația de a garanta și dreptul la profit. Prin instituirea unei obligații în sarcina creditorilor de a se conforma dreptului debitorilor, exercitat în baza legii, în mod unilateral și neîngrădit, de a schimba prețul unui contract deja executat sau în curs de executare, statul aduce ingerințe nejustificate libertății creditorilor la activitate economică și liberă inițiativă.

21. În concluzie, autoarele solicită Curții Constituționale să constate că dispozițiile criticate ale Legii nr. 77/2016 sunt contrare Constituției.

22. **Judecătoria Focșani — Secția civilă** apreciază, în opinia exprimată în Dosarul Curții nr. 1.252D/2016, că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3, art. 5 alin. (2) teza finală și ale art. 11 din Legea nr. 77/2016 este neîntemeiată, prin raportare la dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție. Darea în plată este acel **contract** și, totodată, mijloc de stingere a obligațiilor, care constă în acceptarea de către creditor, la propunerea debitorului, a unei alte prestații în locul celei pe care debitorul era obligat inițial să o execute. Prin urmare, fiind un nou contract, nu se poate vorbi de aplicarea retroactivă a legii noi, derogatoare în conținut și efecte de la dispozițiile legii vechi, aceasta fiind incidentă doar pentru situațiile juridice de stingere a obligațiilor inițiale care vor lua naștere (*facta futura*) după data intrării în vigoare a legii noi.

23. Mai mult, astfel cum este construită operațiunea juridică prin Legea nr. 77/2016, stingerea obligației, prin transferul dreptului de proprietate, nu se circumscrie în totalitate exigențelor specifice dării în plată, întrucât nu intervine la momentul plății, când creanța a devenit exigibilă și creditorul are dreptul să pretindă plata, ci poate interveni atât în cursul

executării contractului, când creanța, în integralitatea ei, nu este exigibilă, cât și în faza de executare silită. Astfel, se poate afirma că această construcție juridică se încadrează, mai degrabă, spre o novație cu schimbarea obiectului obligației și care are ca situație premisă existența unui nou acord de voință, pentru care se aplică legea în vigoare la data încheierii contractului de novație, prin acordul părților sau cu intervenția instanței, în condițiile prevăzute de art. 8 din Legea nr. 77/2016.

24. În schimb, dispozițiile art. 1 alin. (3), art. 3, art. 5 alin. (2) teza finală și art. 11 din Legea nr. 77/2016 încalcă dispozițiile art. 44 alin. (2) din Constituție și pe cele ale art. 1 al Primului Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu referire la art. 53 din Constituție. Legea nr. 77/2016, în întreg conținutul său, nu prevede în mod concret care sunt criteriile obiective care au stat la baza determinării categoriilor de consumatori care pot beneficia de prerogativele conferite, creându-se posibilitatea ca debitorul să ia decizii discreționare și să încalce obligațiile contractuale, prejudiciind cealaltă parte ori de câte ori va dori. Mai mult, prin notificarea creditorului, acesta are posibilitatea să suspende unilateral executarea plății, până la soluționarea diferendului în fața instanței. Textele de lege nu fac nicio diferență între debitorii de bună-credință și cei de rea-credință, deoarece nu se face nicio mențiune cu privire la situația reală financiară a debitorului.

25. De asemenea, legea, în ansamblul său, pare să aibă ca finalitate împărțirea riscului contractului prin devalorizarea bunului oferit ca garanție, ignorându-se în totalitate existența remediului imprevizunii. Dreptul intern pozitiv oferă suficiente garanții, personalizate, de natură a asigura cerințele de necesitate și proporționalitate a ingerinței, astfel încât drepturile consumatorilor să fie protejate, iar riscurile contractuale să fie echitabil împărțite.

26. Instanța apreciază că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (5) și art. 10 din Legea nr. 77/2016 este inadmisibilă, întrucât acestea nu au legătură cu soluționarea cauzei cu care a fost investită. Această cauză are ca obiect soluționarea contestației formulate de către creditor în temeiul art. 7 din Legea nr. 77/2016, în vreme ce dispozițiile art. 8 alin. (5) și art. 10 din Legea nr. 77/2016 sunt relevante în a doua etapă a aplicării procedurii dării în plată, care este subsecventă celei în care instanța judecătorească soluționează contestația formulată în temeiul art. 7 din Legea nr. 77/2016.

27. **Judecătoria Bistrița — Secția civilă** apreciază, în opinia exprimată în Dosarul Curții nr. 1.315D/2016, că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (3), art. 3, art. 4, art. 6 și ale art. 7 din Legea nr. 77/2016 este neîntemeiată, fără să ofere argumente în acest sens.

28. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Legea nr. 77/2016, instanța apreciază că sunt încălcate dispozițiile constituționale privind neretroactivitatea legii. Deoarece Legea nr. 77/2016 nu reglementează nici în materie contravențională, nici în materie penală, astfel că, derogând de la dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție, le încalcă.

29. Întrucât prevederile art. 8 din Legea nr. 77/2016, respectiv restul prevederilor din aceasta nu au legătură cu litigiul, instanța apreciază că excepția de neconstituționalitate având un asemenea obiect este inadmisibilă.

30. **Judecătoria Călărași** apreciază, în opinia exprimată în Dosarul Curții nr. 1.545D/2016, că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (3), art. 3, art. 5 alin. (2) teza finală și ale art. 11 din Legea nr. 77/2016, raportate la dispozițiile prevăzute de art. 44 alin. (2) din Constituție și art. 1 al Primului Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu referire la art. 53 din Constituție, este întemeiată. Potrivit instanței,

beneficiarul Legii nr. 77/2016 poate fi orice consumator care a obținut un credit de până la 250.000 euro (valoare apreciată la data încheierii contractului) și care a garantat rambursarea creditului cu un imobil cu destinație de locuință și nu a suferit o condamnare penală în legătură cu creditul. Însă, justificarea oferită în favoarea adoptării Legii nr. 77/2016, respectiv sprijinirea acelor consumatori care nu dispun de mijloacele necesare achitării creditului, nu este valabilă, întrucât Legea nr. 77/2016 nu prevede în mod concret care sunt criteriile obiective care au stat la baza determinării categoriilor de consumatori cărora le este aplicabilă, creându-se posibilitatea ca aceștia să ia decizii discreționare și să încalce obligațiile contractuale.

31. Măsurile legislative criticate sunt excesive, având în vedere că legiuitorul a ignorat complet instituția juridică a impreviziunii, instituție de natură să asigure o reglementare echitabilă și corectă a raporturilor dintre consumatorii și profesioniștii vizați de Legea nr. 77/2016.

32. Instanța de judecată mai arată că dispozițiile legale criticate nu încalcă principiul neretroactivității legii, prevăzut în art. 15 alin. (2) din Constituție. În sfârșit, instanța apreciază că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (5) și art. 10 din Legea nr. 77/2016 este inadmisibilă, întrucât acestea nu au legătură cu soluționarea cauzei deduse judecătii.

33. **Judecătoria Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă**, în opinia exprimată în Dosarul Curții nr. 1.549D/2016, apreciază că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 este inadmisibilă, întrucât acestea nu au legătură cu cauza dedusă judecătii. Dispozițiile legale criticate nu încalcă principiul neretroactivității legii și principiul securității raporturilor juridice. Instanța apreciază că, prin întregul mecanism instituit de Legea nr. 77/2016 de stingere a tuturor datoriilor debitorului, prin trecerea bunului ipotecat în proprietatea creditorului, fără a se ține cont de suma care a mai rămas de restituit și de valoarea de circulație a bunului, se aduce atingere dreptului creditorului la respectarea bunurilor sale. Instanța reține că, în situația premisă reglementată de Legea nr. 77/2016, creditorul este titularul unui drept de a obține o sumă de bani de la debitor, în baza unei convenții încheiate cu acesta. Prin intrarea în vigoare a legii criticate, dreptul creditorului este plafonat de legiuitor la valoarea de circulație a bunului ipotecat, la care se adaugă sumele deja plătite de debitor. Or, prin aceea că legea se aplică indiferent de valoarea sumei rămase de plătit și indiferent de valoarea bunului ipotecat, se poate ajunge la situația în care creditorul suportă o pierdere considerabilă, cauzată de eventuala diferență dintre suma rămasă de recuperat de la debitor și valoarea imobilului ipotecat. De asemenea, nu reiese din conținutul Legii nr. 77/2016 că se adresează exclusiv debitorilor aflați în dificultate financiară, obiectiv în a cărui urmărire legiuitorul a adoptat acest act normativ. Caracterul disproporționat al restrângerii exercițiului dreptului la proprietate reiese și din faptul că stingerea forțată a creanței, reglementată de Legea nr. 77/2016, nu este însoțită de garanția acordării unei compensații adecvate creditorilor.

34. **Judecătoria Fetești**, în opinia exprimată în Dosarul Curții nr. 1.559D/2016, apreciază că excepția de neconstituționalitate a art. 1 alin. (3), art. 8 alin. (5) și art. 10 din Legea nr. 77/2016 este inadmisibilă, întrucât nu are legătură cu soluționarea cauzei.

35. Cu privire la temeinicia excepției de neconstituționalitate, instanța apreciază că textele de lege criticate sunt redactate suficient de clar și de precis și nu lasă loc la interpretări. În plus, prin obligarea petenților la respectarea dispozițiilor legale criticate, nu se aduce atingere supremației legii sau accesului liber la justiție, câtă vreme aceștia au posibilitatea de a formula contestație la cererea de dare în plată. În opinia instanței, art. 11 din Legea nr. 77/2016 este constituțional din perspectiva art. 15

alin. (2) din Constituție, întrucât efectele produse de acesta vizează *facta pendentia*, fără să afecteze situații juridice epuizate anterior intrării sale în vigoare.

36. Potrivit instanței, excepția de neconstituționalitate este întemeiată din perspectiva art. 44 alin. (2) din Constituție. Legea nr. 77/2016 afectează speranța legitimă a creditorului, beneficiar al unei creanțe certe, lichide și exigibile, de a dobândi un bun, în sensul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, întrucât, în schimbul sumei de bani pe care este îndreptățit să o primească, este nevoit să accepte spre plată un imobil a cărui valoare poate fi inferioară creanței bănești și să suporte, astfel, riscuri ce nu au putut fi prevăzute la momentul încheierii contractului de credit.

37. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

38. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, rapoartele întocmite de judecătoria-raportori, susținerile părților prezente, concluziile scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

39. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

40. În conturarea **obiectului excepției de neconstituționalitate** cu a cărei soluționare este investită în prezenta cauză, Curtea reține că, pe lângă criticarea, în mod concret, a unor dispoziții specifice ale Legii nr. 77/2016, aceasta este criticată și în ansamblul său. Dispozițiile criticate în mod concret au următorul conținut:

— Art. 1 alin. (3): *„Dispozițiile prezentei legi se aplică și în cazul în care creanța creditorului izvorând dintr-un contract de credit este garantată cu fideiusiunea și/sau solidaritatea unuia sau mai multor codebitori sau coplătitori.”;*

— Art. 3: *„Prin derogare de la dispozițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, consumatorul are dreptul de a i se stinge datoriile izvorâte din contractele de credit cu tot cu accesorii, fără costuri suplimentare, prin darea în plată a imobilului ipotecat în favoarea creditorului, dacă în termenul prevăzut la art. 5 alin. (3) părțile contractului de credit nu ajung la un alt acord.”;*

— Art. 4: *„(1) Pentru stingerea creanței izvorând dintr-un contract de credit și a accesoriilor sale prin dare în plată trebuie îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele condiții:*

a) *creditorul și consumatorul fac parte din categoriile prevăzute la art. 1 alin. (1), astfel cum acestea sunt definite de legislația specială;*

b) *cuantumul sumei împrumutate, la momentul acordării, nu depășea echivalentul în lei al 250.000 euro, sumă calculată la cursul de schimb publicat de către Banca Națională a României în ziua încheierii contractului de credit;*

c) *creditul a fost contractat de consumator cu scopul de a achiziționa, construi, extinde, moderniza, amenaja, reabilita un imobil cu destinație de locuință sau, indiferent de scopul pentru care a fost contractat, este garantat cu cel puțin un imobil având destinația de locuință;*

d) *consumatorul să nu fi fost condamnat printr-o hotărâre definitivă pentru infracțiuni în legătură cu creditul pentru care se solicită aplicarea prezentei legi.*

(2) În situația în care executarea obligațiilor asumate prin contractul de credit a fost garantată cu două sau mai multe bunuri, în vederea aplicării procedurii prevăzute de prezenta lege debitorul va oferi în plată toate bunurile ipotecate în favoarea creditorului.”;

— Art. 5 alin. (2): „Notificarea prevăzută la alin. (1) trebuie să cuprindă și stabilirea unui interval orar, în două zile diferite, în care reprezentantul legal sau convențional al instituției de credit să se prezinte la un notar public propus de debitor în vederea încheierii actului translativ de proprietate, prin care se stinge orice datorie a debitorului, principal, dobânzi, penalități, izvorând din contractul de credit ipotecar, în conformitate cu dispozițiile prezentei legi.”;

— Art. 6: „(1) De la data primirii notificării prevăzute la art. 5 se suspendă dreptul creditorului de a se îndrepta împotriva codebitorilor, precum și împotriva garanțiilor personali sau ipotecari.”

(2) În situația admiterii definitive a contestației prevăzute la art. 7, creditorul poate demara sau, după caz, relua orice procedură judiciară sau extrajudiciară atât împotriva debitorului, cât și împotriva altor garanții personale sau ipotecari.

(3) Demersurile prevăzute la art. 5 și art. 7—9 pot fi întreprinse și de codebitori, precum și de garanții personale sau ipotecari ai consumatorului principal, cu acordul acestuia sau al succesorilor săi.

(4) Acțiunea în regres împotriva debitorului principal va putea fi formulată numai după stingerea integrală a datoriei izvorând din contractul de credit, în conformitate cu dispozițiile prezentei legi.”;

— Art. 7: „(1) În termen de 10 zile de la data comunicării notificării emise în conformitate cu dispozițiile art. 5, creditorul poate contesta îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a procedurii reglementate de prezenta lege.

(2) Cererea se judecă în procedură de urgență, cu citarea părților, de judecătoria în circumscripția căreia domiciliază consumatorul.

(3) Apelul împotriva hotărârii pronunțate în conformitate cu dispozițiile alin. (2) se depune de partea interesată în termen de 15 zile lucrătoare de la comunicare și se judecă cu celeritate.

(4) Până la soluționarea definitivă a contestației formulate de creditor se menține suspendarea oricărei plăți către acesta, precum și a oricărei proceduri judiciare sau extrajudiciare demarate de creditor sau de persoanele care se subrogă în drepturile acestuia împotriva debitorului.

(5) În situația în care se admite contestația formulată de creditor, părțile vor fi puse în situația anterioară îndeplinirii demersurilor prevăzute de prezenta lege.

(6) În termen de 10 zile de la data respingerii definitive a contestației, creditorul are obligația să se prezinte, în conformitate cu notificarea prealabilă a debitorului, la notarul public indicat în cuprinsul acesteia. Dispozițiile art. 5 alin. (4) sunt aplicabile atât în vederea transmiterii informațiilor și a înscrișurilor, cât și în vederea stabilirii datei exacte a semnării actului de dare în plată.”;

— Art. 10: „(1) La momentul încheierii contractului translativ de proprietate, respectiv de la data pronunțării hotărârii judecătorești definitive, potrivit prevederilor art. 8 sau, după caz, ale art. 9, va fi stinsă orice datorie a debitorului față de creditor, acesta din urmă neputând solicita sume de bani suplimentare.

(2) De dispozițiile prezentului articol beneficiază și codebitorul sau fideiutorul care a garantat obligația debitorului principal.”;

— Art. 11: „În vederea echilibrării riscurilor izvorând din contractul de credit, precum și din devalorizarea bunurilor imobile, prezenta lege se aplică atât contractelor de credit aflate în derulare la momentul intrării sale în vigoare, cât și contractelor încheiate după această dată.”

41. În opinia autoarelor excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3) privind statul de drept, art. 1 alin. (5) referitor la obligativitatea respectării legilor, a Constituției și a supremației acesteia, art. 15 alin. (2) privind principiul neretroactivității legii civile, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în fața legii, art. 44 privind dreptul de proprietate, art. 45 privind libertatea economică, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, art. 135 privind economia și art. 136 referitor la proprietate. Din examinarea excepției de neconstituționalitate se poate deduce, în mod rezonabil, că autoarele acesteia au înțeles să se raporteze și la prevederile constituționale ale art. 73 alin. (3) lit. m) privind adoptarea legilor organice în materia regimului juridic general al proprietății.

42. În exercitarea atribuției de a hotărî asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, Curtea Constituțională verifică, anterior etapei stabilirii (ne)conformității acestora cu Constituția, îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate. În prezenta cauză, Curtea constată că sunt încălcate condițiile de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate, a căror existență rezultă din dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, potrivit căreia „Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei [...]”, precum și din dispozițiile art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, potrivit căreia „Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale”.

43. Cu referire la cauza de inadmisibilitate prevăzută de dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, Curtea reține că, pentru a stabili în mod adecvat în ce măsură reglementarea criticată are legătură cu soluționarea cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești care au sesizat Curtea Constituțională cu prezentele excepții de neconstituționalitate, trebuie să aibă o imagine clară a elementelor de fapt și de drept esențiale ale acestora. Evident, Curtea examinează aceste elemente numai în măsura în care aceasta este necesară pentru a-i permite să stabilească dacă reglementarea criticată are legătură cu soluționarea excepției de neconstituționalitate cu care a fost investită.

44. În aplicarea celor anterior arătate, Curtea reține, ca element comun situației de fapt din cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești care au sesizat Curtea în prezentele dosare, că toate contractele de credit au fost încheiate **înaintea intrării în vigoare a noului Cod civil**, respectiv 1 octombrie 2011. Curtea reține că autoarele excepției au invocat neconstituționalitatea art. 3 din Legea nr. 77/2016, fără să se raporteze în mod distinct la cele două ipoteze ale acestuia, respectiv ipoteza care vizează aplicabilitatea **noului Cod civil** [„Prin derogare de la dispozițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare”] și ipoteza care vizează aplicabilitatea **vchiului Cod civil**. În aceste condiții devine relevant argumentul reținut în paragraful 105 al Deciziei nr. 623 din 25 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 18 ianuarie 2017: „De asemenea, în ceea ce privește prevederile art. 3 teza întâi din Legea nr. 77/2016 [«Prin derogare de la dispozițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare»], având în vedere că aceleași contracte de credit au fost încheiate chiar înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, adică 1 octombrie 2011 și care nu pot fi aplicate contractelor încheiate anterior intrării în vigoare a noului Cod

civil, instanța de contencios constituțional va respinge ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a acestor prevederi”.

45. Curtea apreciază că nu există rațiuni care să determine îndepărtarea de la acest raționament și, ca atare, va respinge, ca **inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 teza întâi din Legea nr. 77/2016, raportate la dispozițiile art. 3 teza întâi din Legea nr. 77/2016.**

46. Faptul că toate contractele de credit care fac obiectul cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești care au sesizat Curtea cu aceste excepții de neconstituționalitate au fost încheiate înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil este relevant și în examinarea admisibilității sesizării având ca obiect neconstituționalitatea tezei a doua a art. 11 din Legea nr. 77/2016. Curtea reține că, potrivit primei teze a acestuia, dispozițiile Legii nr. 77/2016 se aplică și contractelor de credit aflate în derulare la momentul intrării sale în vigoare, iar, potrivit celei de-a doua teze a art. 11, Legea nr. 77/2016 se aplică contractelor de credit încheiate după data intrării sale în vigoare. Așa fiind, excepția de neconstituționalitate a **prevederilor art. 11 teza a doua urmează a fi respinsă ca inadmisibilă**, întrucât vizează contracte încheiate după intrarea în vigoare a Legii nr. 77/2016.

47. În Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016 Curtea a constatat neconstituționalitatea sintagmei „*precum și din devalorizarea bunurilor imobile*” din art. 11 al Legii nr. 77/2016, prin raportare la dispozițiile art. 44 din Constituție care garantează dreptul la proprietate privată. Prin urmare, orice critici aduse acestui text legal care ar pune în discuție constituționalitatea sintagmei „*precum și din devalorizarea bunurilor imobile*” **au devenit inadmisibile**, iar Curtea Constituțională le va respinge ca atare.

48. Curtea constată, pe de o parte, că prin Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016 a reținut că dispozițiile art. 11 teza întâi, raportate la dispozițiile art. 3 teza a doua, art. 4, art. 7 și art. 8 din Legea nr. 77/2016, sunt constituționale numai în măsura în care instanța judecătorească are posibilitatea și obligația de a verifica îndeplinirea condițiilor impreviziunii pentru fiecare contract de credit în parte. În caz contrar ar fi încălcate dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, art. 1 alin. (5) în componenta sa privind calitatea legii, cele ale art. 21 alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil, precum și cele ale art. 124 privind înfăptuirea justiției.

49. Pe de altă parte, cu referire la aceste dispoziții legale, Curtea a apreciat, în paragraful 130 al deciziei precitate, că **nu poate reține încălcarea prevederilor constituționale** ale art. 15 alin. (2) privind principiul neretroactivității legii civile, art. 16 privind egalitatea în fața legii, art. 24 privind dreptul la apărare, art. 45 privind libertatea economică, art. 73 alin. (3) lit. m) privind adoptarea legilor organice, art. 135 privind economia și art. 136 alin. (5) privind inviolabilitatea proprietății private, dispozițiile art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți și ale art. 148 privind integrarea în Uniunea Europeană, nefiind incidente în cauză.

50. Curtea constată că, în prezenta cauză, obiectul excepției de neconstituționalitate este constituit *inter alia* de dispozițiile art. 3, 4, 7 și 11 din Constituție și că acestea sunt criticate de autoarele excepției de neconstituționalitate din perspectiva dispozițiilor art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 24 alin. (1), art. 44, 45, 53, art. 73 alin. (3) lit. m) și art. 135 alin. (2) din Constituție.

51. Având în vedere dispozițiile art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, potrivit căroră „*Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie*

anterioară a Curții Constituționale”, faptul că, prin Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016, Curtea a constatat că prevederile art. 11 teza întâi raportate la cele ale art. 3 teza a doua, art. 4, 7 și 8 din Legea nr. 77/2016 sunt constituționale numai în măsura în care instanța judecătorească, în condițiile manifestării opoziției creditorului, poate și trebuie să facă aplicarea teoriei impreviziunii la contractele în derulare, precum și faptul că decizia precitată a fost pronunțată ulterior datei la care a fost sesizată Curtea Constituțională în dosarele conexe în prezenta cauză, excepția de neconstituționalitate a prevederilor **art. 11 teza întâi raportate la prevederile art. 3 teza a doua, art. 4 și ale art. 7 din Legea nr. 77/2016 va fi respinsă ca devenită inadmisibilă.**

52. În plus, Curtea constată că problema conformității dispozițiilor art. 11 teza întâi, raportate la dispozițiile art. 3 teza a doua, art. 4, 7 și 8 din Legea nr. 77/2016, cu dispozițiile art. 15 alin. (2), art. 16, 24, 45, 53, art. 73 alin. (3) lit. m), art. 135, art. 136 alin. (5) și art. 148 este readusă, **parțial**, în discuție și în prezenta cauză. Astfel, așa cum s-a precizat în paragraful 50 anterior, autoarele excepției de neconstituționalitate apreciază că dispozițiile art. 3, 4, 7 și 11 din Legea nr. 77/2016 încalcă prevederile art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 24 alin. (1), art. 45, 53, art. 73 alin. (3) lit. m) și art. 135 alin. (2) din Constituție.

53. Reținând însă că în Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016 Curtea a constatat conformitatea dispozițiilor art. 11 raportate la dispozițiile art. 3, art. 4 și art. 7 din Legea nr. 77/2016 cu dispozițiile art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 24 alin. (1), art. 45, art. 73 alin. (3) lit. m) și art. 135 alin. (2) din Constituție, lipsa de incidență a art. 53 din Constituție, precum și faptul că, urmare a examinării criticilor formulate de autoarele excepției din perspectiva acestora, nu se pot identifica motive de îndepărtare de la soluția la care s-a oprit Curtea în decizia precitată, și în prezenta cauză se impune constatarea **conformității** dispozițiilor art. 11 raportate la dispozițiile art. 3, 4 și 7 din Legea nr. 77/2016 cu dispozițiile art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 24 alin. (1), art. 45, art. 73 alin. (3) lit. m) și art. 135 alin. (2) din Constituție, precum și a **lipsei de incidență** a art. 53 din Constituție.

54. Astfel, cu privire la criticile de neconstituționalitate **extrinsecă**, Curtea constată că, deși autoarele se referă în mod explicit la încălcarea principiului securității juridice, în fapt criticile de neconstituționalitate extrinsecă vizează încălcarea art. 73 alin. (3) lit. m) din Constituție, potrivit căroră „*Prin lege organică se reglementează regimul juridic general al proprietății*”.

55. Curtea constată că astfel de critici au fost soluționate prin Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016, prilej cu care s-a reținut că „*Legea nr. 77/2016 reglementează situații specifice care nu se referă la regimul general al proprietății, în sensul că vizează doar o modalitate de executare a unor obligații derivate din contractul de credit în ipoteza intervenirii impreviziunii. Chiar dacă aplicarea Legii nr. 77/2016 are drept efect un transfer de proprietate, acest lucru nu semnifică faptul că legea în sine reglementează regimul general al proprietății, sintagmă ce vizează cadrul general al proprietății în România, și nu orice transfer al dreptului de proprietate ca urmare a aplicării unor instituții de drept civil. În concordanță cu jurisprudența sa (Decizia nr. 5 din 14 iulie 1992, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 173 din 22 iulie 1992), Curtea constată că regimul juridic general al proprietății, publică sau privată, vizează, ca esență, cele trei elemente ale dreptului de proprietate: posesia, folosința, dispoziția, fiind preponderent un regim de drept privat. Regimul proprietății și al dreptului de proprietate, și încă la nivel general, reprezintă o realitate juridică care guvernează raporturile juridice de o valoare socială semnificativă ce reclamă reglementarea printr-o lege organică, pe când regulile specifice pentru exercitarea atributelor dreptului*

de proprietate reprezintă o altă realitate juridică, de o importanță mai mică, putând fi stabilită prin legi ordinare sau, după caz, prin ordonanțe. De altfel, legiuitorul a mai adoptat reglementări care au un impact asupra dreptului de proprietate prin intermediul unor legi ordinare, cum ar fi Codul de procedură fiscală (Legea nr. 207/2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 547 din 23 iulie 2015) care în art. 348 reglementează confiscările dispuse potrivit legii [paragraful 108].

56. Curtea constată conformitatea procedurii de adoptare a Legii nr. 77/2016 cu dispozițiile art. 73 alin. (3) lit. m) din Constituție și, prin urmare, va respinge excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 77/2016 primate în ansamblul său.

57. În ceea ce privește o serie de critici formulate față de dispoziții ale Legii nr. 77/2016, prin invocarea **principiilor previzibilității și accesibilității legii**, Curtea apreciază că sunt vizate, mai degrabă, interpretarea și aplicarea, și nu constituționalitatea acestora. Intră în această categorie de critici susțineri precum aceea că Legea nr. 77/2016 derogă de la legislația civilă, fără să indice expres textul/articolul de la care se derogă; că din lucrările preparatorii ale Legii nr. 77/2016 lipsesc notele de fundamentare, studiile care să reflecte impactul măsurii asupra instituțiilor financiar bancare; că există o incompatibilitate a acesteia nu doar cu Constituția, ci și cu ordinea juridică internă; că prin măsurile sale neproporționale nu corespunde politicilor publice ale Uniunii în domeniul protecției consumatorilor; că prin refuzul legiuitorului de a lua în considerare reacțiile tuturor actorilor interesați și instituțiilor relevante autoritatea legislativă a transformat regulile de legistică consacrate de art. 6, 13 și 20 din Legea nr. 24/2000 în norme abstracte ce pot fi încălcate ori de câte ori există voința politică pentru a le încălca.

58. De altfel, în Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016 Curtea s-a raportat în mod similar la critici identice sau de aceeași natură: „Se mai pune și problema corelării cu dispozițiile Codului de procedură civilă în ceea ce privește regularizarea cererilor de chemare în judecată. Curtea constată, însă, că aceste aspecte țin de interpretarea și aplicarea legii de către instanța judecătorească, analiza lor excedând competenței instanței de contencios constituțional. O altă critică vizează faptul că legea nu a fost însoțită de studii de impact. În ceea ce privește necesitatea studiului de impact prin prisma art. 1 alin. (5) din Constituție și prin raportare la Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, Curtea reține că art. 30 din această lege prevede următoarele: „(1) *Proiectele de acte normative trebuie însoțite de următoarele documente de motivare: [...] d) studii de impact — în cazul proiectelor de legi de importanță și complexitate deosebită și al proiectelor de legi de aprobare a ordonanțelor emise de Guvern în temeiul unei legi de abilitare și supuse aprobării Parlamentului.*” Or, Curtea constată că Legea nr. 77/2016 nu se încadrează în această ipoteză, ea reglementând o soluție normativă menită a rezolva o situație punctuală, respectiv impredictibilitatea în ipoteza intervenirii unei „crize a contractului”, care nu se subsumează conținutului normativ al art. 30 din Legea nr. 24/2000. De asemenea, s-a arătat în criticile formulate că prevederile legale criticate nu sunt coroborate cu dispozițiile Legii nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 464 din 26 iunie 2015, lege care încă nu a intrat în vigoare. Însă, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat în mod constant că nu se poate pronunța asupra neconcordanțelor dintre diferite norme juridice, ci numai asupra înțeleșului dispozițiilor legale criticate în raport cu prevederile și principiile constituționale. De exemplu, prin Decizia nr. 495 din 16 noiembrie 2004, publicată în Monitorul

Official al României, Partea I, nr. 63 din 19 ianuarie 2005, și Decizia nr. 463 din 12 aprilie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 21 iunie 2011, Curtea a reținut că examinarea constituționalității unui text de lege are în vedere compatibilitatea celui text cu dispozițiile constituționale pretins încălcate, iar nu compararea mai multor prevederi legale între ele și raportarea concluziei ce ar rezulta din această comparație la dispoziții ori principii ale Constituției. Prin urmare, o astfel de situație nu constituie un veritabil argument pe care să se întemeieze neconstituționalitatea prevederilor criticate, ci o eventuală contrarietate între norme legale din același domeniu sau din domenii pe care autorii excepției de neconstituționalitate le apreciază ca fiind similare. Or, coordonarea legislației în vigoare, sub aspectele menționate, este de competența autorității legiuitoare [paragrafele 109—113].

59. În ceea ce privește critica referitoare la încălcarea **art. 15 alin. (2) din Constituție**, Curtea a reținut, prin Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016, că, „Indiferent de textul legal specific în baza căruia au fost încheiate contractele până la data de 1 octombrie 2011, ele se supun reglementării de drept comun, Codul civil din 1864, care, în mod evident, permitea aplicarea teoriei impredictibilității, în temeiul art. 969 și art. 970. Având în vedere că Legea nr. 77/2016 reprezintă o aplicare a teoriei impredictibilității la nivelul contractului de credit, prevederile acesteia **nu retroactivează**” [paragraful 115].

60. O altă critică de neconstituționalitate adusă Legii nr. 77/2016 vizează încălcarea **art. 16 alin. (1) din Constituție** referitor la egalitatea în fața legii, întrucât, susțin autoarele excepției de neconstituționalitate, în situația unui concurs de urmărire cu alți creditori (ipotecari sau chirografari), în cazul în care debitorul mai are alte bunuri libere de sarcini, legea creează situația preferențială pentru ceilalți creditori, discriminând creditorii diligenți care și-au constituit o garanție. Prin Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016 Curtea a tranșat însă această critică, arătând că „Instituțiile financiare, în calitate de creditori care și-au garantat creanțele cu ipotecă asupra unor imobile, se află, totuși, pe o poziție diferită față de cea a creditorilor chirografari, având în vedere natura diferită a creanțelor lor (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 22 din 21 ianuarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 224 din 3 aprilie 2003) [paragraful 112]. Prin urmare, având în vedere că nici în această privință nu se pot reține motive pentru un reviriment jurisprudențial, Curtea va respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor din Legea nr. 77/2016 criticate din perspectiva art. 16 alin. (1) din Constituție.

61. Cu referire la criticile la adresa Legii nr. 77/2016 formulate din perspectiva **art. 45 din Constituție**, Curtea reține, în plus față de ceea ce reiese din motivarea din Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016, că însuși textul art. 45 din Constituție dispune că accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora sunt garantate în condițiile legii. Or, dispozițiile criticate din Legea nr. 77/2016 se pot încadra în această categorie — *în condițiile legii* — legiuitorul constituind însuși acordându-i legiuitorului ordinar prerogativa de a stabili condițiile exercitării accesului liber al persoanei la o activitate economică, precum și a liberei inițiative.

62. Soluția respingerii ca devenită inadmisibilă a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 teza întâi raportate la dispozițiile art. 3, 4 și 7 din Legea nr. 77/2016 este valabilă și în condițiile în care, în prezenta cauză, acestea sunt criticate și din perspectiva unor **standarde constituționale avute în vedere de Curtea Constituțională la examinarea constituționalității Legii nr. 77/2016 în Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016.**

63. Referitor la **prevederile art. 11 teza întâi prin raportare la celelalte dispoziții ale Legii nr. 77/2016 criticate** în prezenta cauză, Curtea reiterează cele reținute în Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016 cu privire la criticile aduse din perspectiva art. 44 din Constituție privind dreptul de proprietate privată: „Curtea reține că în jurisprudența sa (a se vedea Decizia nr. 270 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 554 din 28 iulie 2014, paragraful 19) a statuat că, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, legiuitorul este în drept să stabilească conținutul și limitele dreptului de proprietate. De principiu, aceste limite au în vedere obiectul dreptului de proprietate și atributele acestuia și se instituie în vederea apărării intereselor sociale și economice generale sau pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale altor persoane, esențial fiind ca prin aceasta să nu fie anihilat complet dreptul de proprietate (în acest sens, a se vedea și Decizia nr. 19 din 8 aprilie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 105 din 24 mai 1993). De asemenea, Curtea a statuat prin Decizia nr. 59 din 17 februarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 203 din 9 martie 2004, că, în temeiul art. 44 din Constituție, legiuitorul ordinar este competent să stabilească cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în accepțiunea principală conferită de Constituție, în așa fel încât să nu vină în

coliziune cu interesele generale sau cu interesele particulare legitime ale altor subiecte de drept, instituind astfel niște limitări rezonabile în valorificarea acestuia, ca drept subiectiv garantat. Așadar, textul art. 44 din Constituție cuprinde expres în cadrul alin. (1) o dispoziție specială în temeiul căreia legiuitorul are competența de a stabili conținutul și limitele dreptului de proprietate, inclusiv prin introducerea unor limite vizând atributele dreptului de proprietate. În aceste condiții, Curtea reține că dreptul de proprietate nu este un drept absolut, ci poate fi supus anumitor limitări, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție; însă limitele dreptului de proprietate, indiferent de natura lor, nu se confundă cu însăși suprimarea dreptului de proprietate. Statul protejează dreptul de proprietate în condițiile exercitării sale cu bună-credință (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 245 din 19 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 546 din 20 iulie 2016, paragrafele 59—60). **Dreptul de proprietate al instituțiilor de credit nu cunoaște nicio limitare în condițiile impreviziunii, adaptarea/încetarea contractelor neînsemnând nici măcar limitarea dreptului de proprietate**”. Curtea va respinge, prin urmare, ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 teza întâi raportate la celelalte dispoziții din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite.

64. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 teza întâi privind sintagma „precum și din devalorizarea bunurilor imobile” din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Societatea Raiffeisen Bank — S.A. din București în Dosarul nr. 6.913/231/2016 al Judecătorei Focșani, în Dosarul nr. 3.384/202/2016 al Judecătorei Călărași, în Dosarul nr. 12.082/302/2016 al Judecătorei Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, în Dosarul nr. 2.260/229/2016 al Judecătorei Fetești, precum și de către Societatea Banca Comercială Română — S.A. în Dosarul nr. 4.077/190/2016 al Judecătorei Bistrița — Secția civilă.

2. Respinge, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 teza întâi, raportate la dispozițiile art. 3 teza a doua, art. 4 și art. 7 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de aceleași părți în aceleași dosare ale aceluiași instanțe.

3. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 teza întâi, raportate la dispozițiile art. 3 teza întâi, precum și excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 teza a doua din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de aceleași părți în aceleași dosare ale aceluiași instanțe.

4. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceleași părți în aceleași dosare ale aceluiași instanțe și constată că dispozițiile art. 11 teza întâi, raportate la celelalte dispoziții din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Focșani, Judecătorei Călărași, Judecătorei Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, Judecătorei Fetești și Judecătorei Bistrița — Secția civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 24 noiembrie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Cosmin-Marian Văduva

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 16

din 6 martie 2017

Dosar nr. 3.778/1/2016

Iulia Cristina Tarcea	— președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Lavinia Curelea	— președintele delegat al Secției I civile
Eugenia Voicheci	— președintele Secției a II-a civile
Mihaela Tăbârcă	— judecător la Secția I civilă
Viorica Cosma	— judecător la Secția I civilă
Alina Iuliana Țuca	— judecător la Secția I civilă
Mihaela Paraschiv	— judecător la Secția I civilă
Romanița Ecaterina Vrînceanu	— judecător la Secția I civilă
Rodica Dorin	— judecător la Secția a II-a civilă
Ileana Izabela Dolache	— judecător la Secția a II-a civilă
Constantin Brânzan	— judecător la Secția a II-a civilă
Virginia Florentina Duminecă	— judecător la Secția a II-a civilă
Mirela Polițeanu	— judecător la Secția a II-a civilă

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. 3.778/1/2016 este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Tribunalul Cluj — Secția civilă în Dosarul nr. 16.573/211/2015 în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la „interpretarea dispozițiilor art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, respectiv dacă este admisibilă formularea mai multor cereri de fixare a sumei definitive în condițiile în care obligația stabilită prin titlul executoriu nu este adusă la îndeplinire”.

După prezentarea referatului cauzei de către magistratul-asistent, constatând că nu sunt chestiuni prealabile de discutat sau excepții de invocat, președintele completului, doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Prin Încheierea civilă nr. 1.104/2016 din 6 octombrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 16.573/211/2015, Tribunalul Cluj — Secția civilă a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept care decurge din interpretarea dispozițiilor art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, respectiv dacă este admisibilă formularea mai multor cereri de fixare a sumei definitive în condițiile în care obligația stabilită prin titlul executoriu nu este dusă la îndeplinire.

2. Cererea de pronunțare a hotărârii prealabile a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 17 noiembrie 2016 cu nr. 3.778/1/2016.

II. Temeiul juridic al sesizării

3. Art. 519 din Codul de procedură civilă stipulează următoarele:

„Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și, asupra acesteia, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.”

III. Normele de drept intern care formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

4. Art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă

(4) Dacă în termen de 3 luni de la data comunicării încheierii de aplicare a penalității debitorul nu execută obligația prevăzută în titlul executoriu, instanța de executare, la cererea creditorului, va fixa suma definitivă ce i se datorează cu acest titlu, prin încheiere definitivă, dată cu citarea părților.

IV. Expunerea succintă a procesului

5. Prin cererea de chemare în judecată, înregistrată la data de 23 septembrie 2015, reclamantii A, B, C, D, E, F, G și H au solicitat, în contradictoriu cu pârâta Comisia locală de aplicare a Legii nr. 18/1991 Cluj-Napoca, stabilirea, prin încheiere definitivă, a sumei datorate de către pârâtă, cu titlu de penalitate civilă, pentru neîndeplinirea obligației prevăzute în titlul executoriu reprezentat de Sentința civilă nr. 4.950 din 25 martie 2011, pronunțată de Judecătoria Cluj-Napoca, începând cu data de 26 septembrie 2014 și până la pronunțarea hotărârii.

6. În motivare, reclamantii au arătat că, prin Sentința civilă nr. 9.597/2014 din 25 septembrie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 29.334/211/2013 de Judecătoria Cluj-Napoca, s-a fixat suma datorată de către pârâta Comisia locală de aplicare a Legii nr. 18/1991 Cluj-Napoca în favoarea reclamantilor cu titlu de penalitate aferente neîndeplinirii obligației prevăzute în titlul executoriu — Sentința civilă nr. 4.950 din 25 martie 2011, pronunțată de către Judecătoria Cluj-Napoca în Dosarul civil

nr. 11.396/211/2010, rămasă irevocabilă prin respingerea recursului, conform Deciziei civile nr. 1.189/R/2011 a Tribunalului Cluj — pentru perioada 17 septembrie 2013—25 septembrie 2014, la suma de 187.000 lei.

7. Debitoarea nu și-a executat, până la data formulării cererii, obligația de „a face” impusă prin Sentința civilă nr. 4.950 din 25 martie 2011, fapt pentru care solicită calcularea în continuare a penalităților de întârziere în cuantum de 500 lei/zi începând cu data de 26 septembrie 2014 și până la data pronunțării hotărârii judecătorești în cauză, refuzul administrației de a se conforma unei hotărâri judecătorești încălcând art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului.

8. Judecătoria Cluj-Napoca, prin Sentința civilă nr. 4.186/2016 din 28.04.2016, pronunțată în Dosarul nr. 16.573/211/2015, a respins, ca neîntemeiată, excepția autorității de lucru judecat formulată de către pârâta, a admis excepția inadmisibilității invocată de către pârâta și a respins, ca inadmisibilă, cererea de chemare în judecată.

9. Cu privire la excepția inadmisibilității, instanța a reținut că, prin Sentința civilă nr. 4.950 din 25 martie 2011, pronunțată de către Judecătoria Cluj-Napoca în Dosarul civil nr. 11.396/211/2010, rămasă irevocabilă prin respingerea recursului, conform Deciziei civile nr. 1.189/R/2011 a Tribunalului Cluj, pârâta-debitoare — Comisia locală de aplicare a Legii nr. 18/1991 Cluj-Napoca a fost obligată să procedeze la punerea în posesie a numitului I (antecesorul reclamanților) cu suprafața de 2.100 mp, pe un amplasament ce se va stabili de către pârâta-debitoare.

10. Pârâta nu a executat obligația prevăzută în titlul executoriu, astfel încât reclamanții au depus o cerere de executare silită privind obligarea debitoarei de a proceda la punerea în posesie, precum și la achitarea cheltuielilor de judecată, fiind format Dosarul execuțional nr. 501/2013 al Biroului Executorului Judecătoresc Stolneanu Romeo Marius.

11. Prin Încheierea civilă nr. 1.316/2014 din 12 februarie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 29.334/211/2013 de către Judecătoria Cluj-Napoca, a fost obligată debitoarea Comisia locală de aplicare a Legii nr. 18/1991 Cluj-Napoca la plata sumei de 500 lei/zi cu titlu de penalitate în favoarea reclamanților creditori pentru fiecare zi de întârziere începând cu data de 17.09.2013 și până la executarea obligației prevăzute în sarcina debitoarei din Titlul executoriu nr. 4.950 din 25 martie 2011.

12. Deși Încheierea civilă nr. 1.316/2014 din 12 februarie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 29.334/211/2013 de către Judecătoria Cluj-Napoca, a fost comunicată debitoarei Comisia locală de aplicare a Legii nr. 18/1991 Cluj-Napoca la data de 24 februarie 2014, până la data formulării cererii, pârâta nu a dovedit că și-ar fi îndeplinit obligațiile.

13. În drept, instanța a reținut că, potrivit art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, „dacă în termen de 3 luni de la data comunicării încheierii de aplicare a penalității debitorul nu execută obligația prevăzută în titlul executoriu, instanța de executare, la cererea creditorului, va fixa suma definitivă ce i se datorează cu acest titlu, prin încheiere definitivă, dată cu citarea părților”.

14. Instanța a mai reținut că reclamanții au uzat de posibilitatea conferită de lege pentru definitivarea contravalorii obligației de a face impuse pârâtei-debitoare prin titlul executoriu. Astfel, prin Sentința civilă nr. 9.597/2014 din 25 septembrie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 29.334/211/2013 de Judecătoria Cluj-Napoca, instanța a fixat suma datorată de către pârâta cu titlu de penalități aferente neîndeplinirii obligației prevăzute în titlul executoriu pentru perioada 17 septembrie 2013—25 septembrie 2014 la suma de 187.000 lei.

15. Odată ce instanța care a stabilit penalități pe zi de întârziere în conformitate cu prevederile art. 906 alin. (2) din Codul de procedură civilă pronunță o încheiere privind suma

definitivă convenită creditorului după trecerea unui termen de trei luni în baza art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, creditorul nu mai are deschisă posibilitatea de a obține majorarea sumei definitive astfel stabilite prin solicitarea, în continuare, a penalităților pe zi de întârziere. Această soluție este valabilă chiar dacă art. 906 alin. (2) din Codul de procedură civilă prevede că penalitățile pe zi de întârziere curg până la executarea obligației prevăzute în titlul executoriu, având în vedere faptul că reglementarea cuprinsă în alin. (4) al aceluiași articol conține o limită temporală implicită până la care se calculează penalitățile, respectiv momentul stabilirii sumei definitive datorate creditorului.

16. În susținerea acestui punct de vedere sunt și prevederile art. 906 alin. (7) din Codul de procedură civilă, potrivit cărora acordarea de penalități în condițiile art. 906 alin. (1)—(4) din Codul de procedură civilă nu exclude obligarea debitorului la plata de despăgubiri în condițiile art. 892 din Codul de procedură civilă sau ale dreptului comun.

17. Art. 892 din Codul de procedură civilă prevede la alin. (1) că, dacă în titlul executoriu nu s-a stabilit ce sumă urmează a fi plătită ca echivalent al valorii bunului în cazul imposibilității predării acestuia sau, după caz, echivalentul despăgubirilor datorate în cazul neexecutării obligației de a face ce implică faptul personal al debitorului, instanța de executare, la cererea creditorului, va stabili această sumă prin hotărâre dată cu citarea părților, în termen scurt. În toate cazurile, la cererea creditorului, instanța va avea în vedere și prejudiciile ocazionate prin neexecutarea de bunăvoie a obligației, înainte ca aceasta să devină imposibil de executat.

18. Din coroborarea celor două texte de lege rezultă că, dacă debitorul nu își îndeplinește o obligație de a face ce implică un fapt personal, creditorul are la dispoziție posibilitatea constrângerii acestuia prin obligarea la plata unor penalități de întârziere pe zi de întârziere. Dacă în termen de trei luni debitorul nu își îndeplinește obligația, atunci instanța va stabili suma finală datorată cu acest titlu. Dacă nici în această situație debitorul nu își îndeplinește obligația de a face, ce implică faptul personal al debitorului, atunci instanța de executare poate stabili o sumă ce urmează a fi plătită ca echivalent al despăgubirilor datorate în cazul neexecutării obligației de a face.

19. Se observă că art. 892 alin. (1) din Codul de procedură civilă are în vedere două ipoteze: imposibilitatea de predare a unui bun sau neexecutarea obligației de a face ce implică un fapt personal al debitorului. Așadar, între cele două situații s-a pus semnul egalității, tocmai în considerarea faptului că, dacă debitorul obligației de a face nu și-a îndeplinit obligația în mod nejustificat, nici după aplicarea penalităților de întârziere, se prezumă că nici în viitor nu își va îndeplini obligația. Or, în astfel de situații, în care presiunea exercitată asupra debitorului prin obligarea la plata de penalități nu este eficientă, trebuie să i se recunoască debitorului dreptul de a beneficia de despăgubiri în cazul neexecutării obligației de a face, prin raportare la valoarea obligației de a face neexecutată, care uneori poate să fie mult superioară penalităților de întârziere.

20. Din aceste considerente, instanța de fond a admis excepția inadmisibilității invocată de către pârâta și a respins acțiunea, ca inadmisibilă.

21. Reclamanții au declarat apel împotriva sentinței, solicitând schimbarea în parte a sentinței atacate, în sensul admiterii cererii formulate în contradictoriu cu debitoarea Comisia locală de aplicare a Legii nr. 18/1991 Cluj-Napoca, și menținerea sentinței cu privire la respingerea excepției autorității de lucru judecat.

V. Motivele reținute de titularul sesizării care susțin admisibilitatea procedurii

22. Instanța de trimitere a apreciat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării, prevăzute de art. 519 din Codul de

procedură civilă, întrucât există o cauză în curs de judecată, completul de judecată care sesizează instanța supremă judecă în ultimă instanță, cauza se află în competența materială a tribunalului, potrivit art. 95 alin. (2) din Codul de procedură civilă, chestiunea adusă în discuție este nouă, căci stabilirea penalităților în favoarea creditorului a fost reglementată numai prin Codul de procedură civilă, nu s-a creat o jurisprudență pe chestiunea de drept adusă în discuție în apel, chestiunea nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar de dezlegarea dată depinde soluționarea pe fond a cauzei, mai exact dacă se ajunge sau nu la soluționarea pe fond a cauzei.

23. Constatând admisibilitatea sesizării, în temeiul art. 519 și art. 520 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, s-a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept de la art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, respectiv dacă este admisibilă formularea mai multor cereri de fixare a sumei definitive în condițiile în care obligația stabilită prin titlul executoriu nu este dusă la îndeplinire.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată

24. Opinia instanței de trimitere cu privire la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării este în sensul că folosirea sintagmei „va fixa suma definitivă” din cuprinsul art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă nu se interpretează în sensul că, stabilindu-se odată despăgubirile definitive solicitate de către creditor pentru un interval de timp scurs până la formularea cererii, nu se pot formula alte cereri întemeiate pe dispozițiile art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă pentru perioade ulterioare pronunțării celei dintâi încheieri, în cazul în care nu s-a realizat executarea obligației prevăzute în titlul executoriu.

VII. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

25. În cuprinsul cererii de apel, reclamantii au solicitat Tribunalului Cluj ca, în temeiul dispozițiilor art. 519 și următoarele din Codul de procedură civilă, să solicite Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțarea unei hotărâri prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept de la art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, respectiv să se pronunțe dacă este admisibilă formularea mai multor cereri de calculare a penalităților civile în condițiile în care în titlul executoriu este prevăzut că penalitatea civilă curge până la momentul punerii în executare a acestuia, conform Încheierii civile nr. 1.316/2014 din 12 februarie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 29.334/211/2013 al Judecătoriei Cluj-Napoca.

26. În acest sens s-a considerat că sunt întrunite condițiile pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, deoarece cauza se află pe rolul tribunalului în calea de atac a apelului, există o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluția pe fondul cauzei și Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul vreunui recurs în interesul legii problema semnalată, solicitând, în temeiul art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă, suspendarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

VIII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

27. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Adresa nr. 2.287/C/4.303/III-5/2016, a comunicat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu s-a verificat și nu se verifică practică judiciară în problema de drept care formează obiectul sesizării Tribunalului Cluj.

28. Ca urmare a analizării adreselor și hotărârilor judecătorești înaintate de curțile de apel s-au identificat două orientări jurisprudențiale în soluționarea chestiunii de drept în discuție, după cum urmează:

29. Într-o primă opinie s-a apreciat că este admisibilă formularea mai multor cereri de fixare a sumei definitive, în temeiul art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în acest

sens fiind punctele de vedere exprimate de Curtea de Apel Galați, Judecătoria Constanța, Judecătoria Mangalia, Curtea de Apel București — Secția a III-a civilă, Tribunalul București, judecătorii sectoarelor 1, 2, 3, 4, 5 și 6 București, Tribunalul Călărași, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Ilfov, Judecătoria Turnu Măgurele, Judecătoria Huși, Tribunalul Mehedinți, Judecătoria Brașov, Curtea de Apel Ploiești, Judecătoria Gherla și Judecătoria Zalău.

30. Instanțele care au susținut acest punct de vedere au învederat că, în situația în care creditorul, după soluționarea unei prime cereri de fixare a sumei definitive, nu ar mai putea formula o nouă cerere în condițiile în care debitorul nu își execută obligația stabilită prin titlul executoriu, acesta (creditorul) nu ar mai avea la îndemână nicio modalitate de constrângere a debitorului la realizarea obligației sale, atât timp cât debitorul ar ști că suma stabilită prin prima cerere nu va putea fi majorată.

31. Într-o a doua opinie s-a considerat că nu este admisibilă formularea mai multor cereri de fixare a sumei definitive în condițiile în care obligația stabilită prin titlul executoriu nu este dusă la îndeplinire, în acest sens fiind punctele de vedere exprimate de Tribunalul Galați — Secția a II-a civilă, Judecătoria Galați, Judecătoria Liești, Curtea de Apel Timișoara, Judecătoria Tulcea, Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă, Judecătoria Lehliu-Gară, Tribunalul Giurgiu, Judecătoria Giurgiu, Judecătoria Bolintin-Vale, Tribunalul Teleorman, Judecătoria Roșiori de Vede, Judecătoria Videle, Curtea de Apel Pitești, Judecătoria Motru, Tribunalul Gorj, Tribunalul Olt, Curtea de Apel Brașov, Judecătoria Rupea, Judecătoria Sfântu Gheorghe, Judecătoria Făgăraș (într-o opinie majoritară), Judecătoria Târgu Secuiesc, Judecătoria Întorsura Buzăului, Judecătoria Bistrița, Judecătoria Năsăud, Judecătoria Turda, Tribunalul Maramureș și Curtea de Apel Suceava.

32. În susținerea acestui punct de vedere s-a avut în vedere faptul că procedura reglementată de art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă este una contencioasă (întrucât fixarea sumei definitive se dispune la cererea creditorului, prin încheiere definitivă dată cu citarea părților), astfel încât sunt aplicabile dispozițiile art. 431 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora debitorul nu poate fi chemat în judecată de două ori în aceeași calitate, în temeiul aceleiași cauze și pentru același obiect, acesta putând opune creditorului lucrul judecat al litigiului anterior.

33. Totodată, s-a considerat că nu pot fi admisibile cereri multiple de fixare a sumei definitive în condițiile în care obligația stabilită prin titlul executoriu nu este dusă la îndeplinire, datorită argumentului de text folosit de legiuitor, respectiv „suma definitivă”, precum și faptului că astfel s-ar permite creditorului să sesizeze *ad infinitum* instanța de judecată în urma somării de mai multe ori a debitorului, remarcându-se o disproporție vădită între scopul urmărit al dispoziției legale și efectele asupra patrimoniului debitorului. De altfel, același scop poate fi realizat și pe calea unei eventuale acțiuni în răspundere civilă delictuală formulate de creditor care poate proba un eventual prejudiciu ocazionat de neexecutarea creanței.

IX. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale

34. Prin Decizia nr. XX din 12 decembrie 2005, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în Dosarul nr. 16/2005, s-a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și s-a stabilit că acțiunea privind obligarea la daune cominatorii este admisibilă și în condițiile reglementării obligării debitorului la plata amenzii civile conform art. 580³ din Codul de procedură civilă de la 1865, iar hotărârea prin care s-au acordat daune cominatorii este susceptibilă de executare silită, la cererea creditorului, în limita daunelor-interese dovedite.

35. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 5 din 17 ianuarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 310D/2016, a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 906 alin. (1) și (4) din Codul de procedură civilă.

X. Raportul asupra chestiunii de drept

36. Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a arătat că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile de dezlegare a unor chestiuni de drept, iar, pe fondul cauzei, s-a apreciat că, în interpretarea și aplicarea art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, nu este admisibilă formularea mai multor cereri de fixare a sumei definitive datorate de debitor cu titlu de penalități.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

37. Prealabil analizei în fond a problemei de drept supuse dezbaterii, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept are a analiza dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile față de prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă.

38. Potrivit dispozițiilor precizate, „dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

39. Din cuprinsul prevederilor legale enunțate se desprind condițiile de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care trebuie să fie întrunite în mod cumulativ; în doctrină, ele au fost identificate după cum urmează:

1. existența unei cauze aflate în curs de judecată;
2. instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță;
3. cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;
4. soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere;
5. chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să fie nouă;
6. chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

40. Procedând la analiza asupra admisibilității sesizării, se constată că primele trei condiții sunt îndeplinite întrucât Tribunalul Cluj este legal investit cu soluționarea unei cereri de apel, iar cauza care face obiectul judecății se află în competența legală a unui complet de judecată al tribunalului investit să soluționeze cauza în ultimă instanță.

41. De asemenea, este îndeplinită și cerința noutății chestiunii de drept supuse interpretării, care, potrivit art. 519 din Codul de procedură civilă, reprezintă o condiție distinctă de admisibilitate. Astfel, în doctrină, s-a exprimat opinia potrivit căreia sesizarea instanței supreme ar fi justificată sub aspectul îndeplinirii elementului de noutate atunci când problema de drept nu a mai fost analizată — în interpretarea unui act normativ mai vechi — ori decurge dintr-un act normativ intrat în vigoare recent sau relativ recent prin raportare la momentul sesizării. Caracterul de noutate se pierde pe măsură ce chestiunea de drept a primit o

dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate, concretizată într-o practică judiciară consacrată.

42. Examenul jurisprudențial efectuat a relevat că nu s-a cristalizat o jurisprudență în legătură cu chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită, situație care justifică interesul în formularea unei cereri pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în scopul prevenirii apariției unei practici neunitare, iar analiza punctelor de vedere oferă indicii referitoare la posibilitatea apariției unei practici neunitare din această perspectivă. Așa fiind, condiția noutății se verifică, devenind actuală cerința interpretării și aplicării normei de drept respective.

43. Textul art. 519 din Codul de procedură civilă mai prevede condiția ca Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat asupra problemei de drept ce face obiectul sesizării pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile sau ca această problemă să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare. În legătură cu chestiunea de drept adusă în dezbateri se reține că Înalta Curte de Casație și Justiție nu a dezlegat, cu efecte *erga omnes*, problema care constituie obiect al sesizării.

44. Prin urmare, se constată că sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate privind declanșarea procedurii hotărâri prealabile.

45. Asupra dezlegării pe fond a chestiunii de drept semnalate, caracterul specific al executării obligațiilor de a face sau de a nu face, ce au în vedere contribuția esențială a debitorului (spre deosebire de obligațiile de a da, ce presupun predarea unui bun, care, în cazul refuzului executării voluntare, pot fi duse la îndeplinire prin formele executării silită directe sau indirecte), a determinat necesitatea reglementării unor mijloace specifice de constrângere a debitorului obligațiilor cu caracter personal, *intuitu personae*.

46. Principiul executării în natură reglementat în art. 1.516 alin. (1) din Codul civil, potrivit căruia „creditorul are dreptul la îndeplinirea integrală, exactă și la timp a obligației”, este aplicabil și obligațiilor de a face sau de a nu face, iar, conform art. 1.527 alin. (1) din Codul civil, „creditorul poate cere întotdeauna ca debitorul să fie constrâns să execute obligația în natură, cu excepția cazului în care o asemenea executare este imposibilă”.

47. Refuzul executării voluntare din partea debitorului unei obligații de a face sau a nu face nu poate rămâne însă nesancționat, impunându-se, cu prioritate, executarea silită în natură, iar executarea prin echivalent intervenind numai dacă executarea în natură nu mai este posibilă nici măcar silit sau nu mai este utilă creditorului.

48. Prin urmare, executarea în natură a obligațiilor de a face sau a nu face nu depinde exclusiv de voința debitorului, chiar dacă singura modalitate de obținere a prestației întocmai o constituie determinarea acestuia de a o executa el însuși prin mijloace indirecte de constrângere ce au efect asupra patrimoniului debitorului.

49. Regimul execuțional al obligațiilor cu caracter personal este, prin urmare, mai restrictiv decât în cazul celorlalte obligații, în condițiile în care nu se poate exercita o constrângere directă asupra persoanei debitorului, ci una indirectă, de natură să îl determine pe acesta să execute el însuși obligația.

50. Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările ulterioare, a introdus ca o noutate absolută în legislație reglementarea unui nou mecanism pentru executarea obligațiilor de a face sau a nu face care nu pot fi aduse la îndeplinire prin alte persoane.

51. Astfel, prin art. 905 din Codul de procedură civilă (devenit art. 906 după republicarea din 10 aprilie 2015) s-a prevăzut posibilitatea obligării debitorului la penalități de întârziere, ce vor fi încasate de către creditor, acestea reprezentând un mijloc indirect de constrângere a debitorului de a-și îndeplini obligațiile prevăzute în titlul executoriu.

52. S-a consacrat astfel, spre deosebire de vechea reglementare, dreptul creditorului de a folosi orice mijloc legal pentru a-l determina pe debitor să execute el însuși obligația, în natură.

53. Penalitățile prevăzute de Codul de procedură civilă sunt asemănătoare cu amenziile cominatorii prin caracterul lor de sancțiune patrimonială, „pedeapsă civilă”¹ aplicabilă pentru neexecutarea sau executarea cu întârziere a obligației de către debitor.

54. Spre deosebire de daunele cominatorii, care au același caracter de pedeapsă privată, penalitățile nu au caracter reparator și nu au nicio legătură cu prejudiciul suferit de creditor.

55. Natura juridică a penalităților este aceea de mijloc juridic de constrângere indirectă pentru asigurarea executării în natură a obligațiilor, acestea putându-se acorda independent de existența unui prejudiciu.

56. Penalitățile nu se identifică cu daunele-interese compensatorii sau moratorii, fiind distincte de acestea prin finalitatea lor juridică, de sancțiune de drept procesual civil² aplicată de instanța de executare debitorului pentru a-l constrânge să execute o obligație de a face sau a nu face ce implică un fapt personal, menită să înfrângă rezistența debitorului și care constă în obligarea acestuia la plata unei sume de bani în favoarea creditorului, pe zi de întârziere, fie într-o sumă fixă, fie într-un anumit procent, atunci când obligația are un obiect evaluabil în bani, până la executarea obligației prevăzute în titlul executoriu.

57. Reglementarea penalităților în Codul de procedură civilă la materia executării silite limitează sfera aplicării acestora strict la această fază a procesului civil, ce debutează prin încuviințarea executării silite în baza titlului executoriu ce prevede executarea obligației de a face sau de a nu face.

58. Utilizarea penalităților prevăzute de Codul de procedură civilă nu este posibilă în planul dreptului substanțial, în raporturile dintre creditor și debitor, anterior obținerii titlului executoriu și începerii executării silite.

59. Intenția legiuitorului se deduce din dispozițiile art. 907 din noul Cod de procedură civilă, identice cu cele ale art. 580³ alin. 5 din Codul de procedură civilă de la 1865, sens în care își menține actualitatea argumentarea Deciziei nr. XX din 12 decembrie 2005 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în recursul în interesul legii înregistrat cu nr. 16/2005.

60. Reglementarea penalităților în Codul de procedură civilă corelată cu interzicerea daunelor cominatorii reprezintă o schimbare a viziunii legiuitorului față de reglementarea anterioară, având ca scop atât realizarea în natură de către acesta a obligației de a face sau a nu face ce implică faptul personal al debitorului, cât și repararea prejudiciului cauzat creditorului prin refuzul executării de către debitor a obligației care nu poate fi dusă la îndeplinire de către o altă persoană³.

61. Argumentele expuse cu privire la natura juridică a penalităților reglementate prin art. 906 din Codul de procedură civilă susțin posibilitatea cumulului acestora cu daunele-interese, cu caracter reparator, la care se referă art. 1.516 din Codul civil, acestea din urmă reprezentând echivalentul

prejudiciului suferit de creditor ca urmare a neexecutării obligației.

62. Codul de procedură civilă prevede, în mod expres, aplicarea unor penalități în cazul în care debitorul nu execută obligația de a face sau de a nu face cu caracter personal: „Dacă în termen de 10 zile de la comunicarea încheierii de încuviințare a executării debitorul nu execută obligația de a face sau de a nu face, care nu poate fi îndeplinită prin altă persoană, acesta poate fi constrâns la îndeplinirea ei, prin aplicarea unor penalități, de către instanța de executare” [art. 906 alin. (1) din Codul de procedură civilă].

63. În sensul reglementării menționate, penalitatea este o sancțiune de drept procesual civil, un mijloc indirect de constrângere a debitorului la îndeplinirea obligațiilor prevăzute în titlul executoriu. Ea constă în obligarea debitorului la plata unei sume fixe sau procentuale [după distincțiile cuprinse în art. 906 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă] în favoarea creditorului, pe zi de întârziere, până la executarea obligației de a face sau de a nu face ce implică un fapt personal, menționate în titlul executoriu.

64. Numai creditorul poate solicita instanței de executare aplicarea penalităților și numai dacă, în termen de 10 zile de la comunicarea încheierii de încuviințare a executării, debitorul nu execută obligația de a face sau de a nu face care nu poate fi îndeplinită prin altă persoană. Instanța se pronunță prin încheiere definitivă, dată cu citarea părților [art. 906 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă].

65. Întrucât penalitatea are un caracter provizoriu, nu este lichidă și nici exigibilă, încheierea prin care instanța a obligat debitorul la plata de penalități nu este susceptibilă de executare. De aceea, legiuitorul a permis creditorului ca, în termen de trei luni de la data comunicării încheierii de aplicare a penalităților în care debitorul nu își execută obligația, să se adreseze din nou instanței de executare cu o cerere prin care să solicite fixarea sumei finale pe care debitorul trebuie să o plătească cu titlu de penalități. Instanța se va pronunța asupra acestei cereri prin încheiere definitivă, dată cu citarea părților [art. 906 alin. (3) din Codul de procedură civilă].

66. Se apreciază că este admisibilă formularea unei singure cereri în condițiile art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, prin care creditorul să solicite instanței de executare pronunțarea unei încheieri de fixare a sumei definitive datorate de debitor cu titlu de penalități pentru neexecutarea obligației de a face sau de a nu face ce nu poate fi îndeplinită prin altă persoană, pentru următoarele argumente:

67. În primul rând, art. 906 alin. (3) din Codul de procedură civilă cuprinde mențiunea expresă a caracterului „definitiv” al acestei sume: „Dacă în termen de trei luni de la data comunicării încheierii de aplicare a penalității debitorul nu execută obligația prevăzută în titlul executoriu, instanța de executare, la cererea creditorului, va fixa suma definitivă ce i se datorează cu acest titlu, prin încheiere definitivă, dată cu citarea părților.”

Dacă legiuitorul ar fi dorit să lase deschisă creditorului posibilitatea de a formula, în temeiul art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă, cereri succesive de stabilire a sumei finale datorate de debitor cu titlu de penalități, nu ar mai fi menționat în mod expres caracterul definitiv al sumei stabilite de instanță cu acest titlu, după scurgerea unui termen de trei luni de la data comunicării încheierii prin care a dispus aplicarea respectivelor penalități.

¹ „Daniel Ghiță — *Discuții privitoare la aplicarea penalităților în cazul neexecutării unor obligații de a face sau a nu face în lumina art. 906 din Noul cod de procedură civilă*, în *Revista Dreptul* nr. 1/2016.

² Evelina Oprina, Ioan Gîrbuleț — *Tratat teoretic și practic de executare silită*, vol. I; *Teoria generală și procedurile execuționale* — Ed. Universul Juridic 2013.

³ Alin Liviu Andruț — *Considerații privind executarea silită a altor obligații de a face sau a obligațiilor de a nu face prevăzute de art. 903—909 Noul Cod de procedură civilă*, în *Revista Română de Executare Silită* nr. 3/2015 — Ed. Universul Juridic.

68. În al doilea rând, art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă permite creditorului formularea unei cereri de fixare a sumei fixe datorate de debitor cu titlu de penalități, în termen de trei luni de la data comunicării încheierii de aplicare a penalității: „Dacă în termen de 3 luni de la data comunicării încheierii de aplicare a penalității debitorul nu execută obligația prevăzută în titlul executoriu, instanța de executare, la cererea creditorului, va fixa suma definitivă ce i se datorează cu acest titlu (...)”

Or, în ipoteza în care creditorul s-ar putea adresa instanței de executare cu cereri succesive având ca obiect stabilirea sumei definitive datorate de debitor cu titlu de penalități, condiția formulării fiecărei cereri în termen de trei luni de la data comunicării încheierii de aplicare a penalității nu ar mai putea fi, în mod evident, respectată.

69. În al treilea rând, legiuitorul a permis numai înlăturarea sau reducerea penalităților, pe calea contestației la executare, în condițiile art. 906 alin. (5) din Codul de procedură civilă, fără să prevadă și posibilitatea solicitării succesive a sumei definitive datorate cu acest titlu.

70. Natura juridică a penalităților, scopul reglementării lor, precum și asigurarea realizării efective a dreptului creditorului înscris în titlul executoriu, în corelare cu art. 1.516 din Codul civil⁴, art. 1.527 din Codul civil⁵ și art. 906 alin. (7) din Codul de procedură civilă⁶, conduc spre o astfel de interpretare.

71. Penalitățile sunt un mijloc juridic lăsat la îndemâna creditorului, reglementat de legiuitor cu scopul de a obține constrângerea debitorului la executarea în natură a obligației cu caracter personal, fără a reprezenta valoarea prejudiciului suferit de creditor.

72. Obținerea unor încheieri definitive, periodice, care să stabilească suma finală datorată de debitor cu titlu de penalități s-ar îndepărta de la scopul reglementării penalităților și ar diminua efectul de mijloc de constrângere pe care acesta îl are: ele și-au atins scopul pentru care au fost reglementate prin stabilirea lor de către instanța de executare [art. 906 alin. (1) din Codul de procedură civilă], iar apoi prin transformarea lor într-o sumă definitivă [art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă] și s-ar putea dovedi inefficiente sub aspectul constrângerii debitorului la executarea obligației, în condițiile în care creditorul ar recurge periodic la formularea de cereri de stabilire a unor sume finale datorate de debitor cu titlu de penalitate, pe care să le execute silit în mod direct. În plus, debitorul ar putea opta pentru neexecutare, expunându-se, cel mult, riscului de a plăti, periodic, o sumă de bani cu titlu de penalități.

73. După pronunțarea unei încheieri de stabilire a sumei definitive datorate cu titlu de penalități, creditorul poate solicita obligarea debitorului la repararea prejudiciului rezultat din neexecutarea unei obligații cu caracter personal, în condițiile art. 892 din Codul de procedură civilă și ale dreptului material.

74. Aceasta deoarece mijlocul procedural prevăzut de art. 906 din Codul de procedură civilă este complementar celui reglementat de art. 892 din Codul de procedură civilă. Cel din urmă are drept scop acoperirea prejudiciului cauzat creditorului prin neexecutarea de bunăvoie de către debitor a obligației ce implică faptul său personal, constituind temeiul pentru acordarea despăgubirilor destinate acoperirii acestui prejudiciu, în timp ce

penalitatea reprezintă o sancțiune pentru nerespectarea aceleiași obligații, de natură să îl constrângă pe debitor să execute în natură obligația stabilită în sarcina sa.

75. În consecință, cât timp penalitățile nu au un caracter reparator, nu au drept scop acoperirea prejudiciului suferit de creditor, ci constituie un mijloc juridic de constrângere indirect pentru asigurarea executării în natură a obligațiilor, ele se pot acorda independent de despăgubirile la care creditorul este îndreptățit în temeiul art. 892 din Codul de procedură civilă, cele două categorii de sume având o natură și o finalitate juridică diferite. Din acest motiv, dispozițiile de drept material și procesual permit concurența daunelor-interese moratorii sau compensatorii cu sumele de bani acordate cu titlu de penalități (art. 1.516 din Codul civil, art. 892 din Codul de procedură civilă și art. 906 din Codul de procedură civilă).

76. Interpretarea propusă nu prejudiciază interesele creditorului și asigură respectarea dreptului acestuia de a obține „îndeplinirea integrală, exactă și la timp” (conform art. 1.516 din Codul civil) a obligației înscrise în titlul executoriu, ca principiu ce trebuie să guverneze faza de executare a procesului civil. Argumentele expuse, legate de natura diferită a penalităților — mijloc juridic menit să asigure executarea în natură, fără a avea caracter reparator, și cea a despăgubirilor — echivalent al prejudiciului suferit de creditor ca efect al neexecutării obligației de către debitor, precum și dispozițiile art. 906 alin. (7) din Codul de procedură civilă demonstrează lipsa prejudiciului creditorului în cazul în care se admite posibilitatea formulării unei singure cereri întemeiate pe art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă prin care creditorul poate solicita stabilirea sumei definitive cu titlu de penalitate. Ulterior pronunțării încheierii prin care se stabilește suma definitivă datorată de debitor cu titlu de penalitate, creditorul se poate adresa instanței cu o cerere prin care să solicite acordarea despăgubirilor pentru acoperirea prejudiciului rezultat din neexecutare, în condițiile art. 892 din Codul de procedură civilă și ale dreptului material.

77. Pornind tot de la argumente de text și interpretând în mod literal dispozițiile art. 906 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în jurisprudență s-a exprimat și opinia (minoritară) potrivit căreia o nouă cerere ar putea fi formulată de creditor dacă debitorul său persistă în neexecutarea unei obligații de a face sau a nu face *intuitu personae*. Contrar acestei opinii, deși prevederile art. 906 alin. (2) din Codul de procedură civilă stipulează că penalitățile sunt stabilite de instanța de executare pe zi de întârziere, până la executarea obligației prevăzute în titlul executoriu, acestea nu pot conduce la concluzia recunoașterii implicite a posibilității formulării repetate a unor cereri privind fixarea sumelor datorate cu titlu de penalități, deoarece dispozițiile alin. (4) al aceluiași articol limitează în mod expres perioada de calcul al acestora în vederea stabilirii unei sume definitive printr-o încheiere care să poată fi executată silit.

78. Astfel cum s-a reținut și de prima instanță sesizată în cauza în care s-a realizat trimiterea de față, formularea unei noi cereri nu este împiedicată de efectul negativ al autorității de lucru judecat a primei încheieri pronunțate de instanța de executare în condițiile art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă. În această situație ar fi evidentă neîntrunirea cerinței identității de obiect prevăzute de art. 431 alin. (1) din Codul de procedură civilă, deoarece sumele solicitate cu titlu de penalități de întârziere

⁴ Art. 1.516. — (1) Creditorul are dreptul la îndeplinirea integrală, exactă și la timp a obligației.

(2) Atunci când, fără justificare, debitorul nu își execută obligația și se află în întârziere, creditorul poate, la alegerea sa și fără a pierde dreptul la daune-interese, dacă i se cuvin:

1. să ceară sau, după caz, să treacă la executarea silită a obligației;

2. să obțină, dacă obligația este contractuală, rezoluțiunea sau rezilierea contractului ori, după caz, reducerea propriei obligații corelative;

3. să folosească, atunci când este cazul, orice alt mijloc prevăzut de lege pentru realizarea dreptului său.

⁵ Art. 1.527. — (1) Creditorul poate cere întotdeauna ca debitorul să fie constrâns să execute obligația în natură, cu excepția cazului în care o asemenea executare este imposibilă.

(2) Dreptul la executare în natură cuprinde, dacă este cazul, dreptul la repararea sau înlocuirea bunului, precum și orice alt mijloc pentru a remedia o executare defectuoasă.

⁶ Art. 906. — (7) Acordarea de penalități în condițiile alin. (1)–(4) nu exclude obligarea debitorului la plata de despăgubiri, la cererea creditorului, în condițiile art. 892 sau ale dreptului comun.

ar acoperi, ca premisă, o altă perioadă decât cea din încheierea anterioară. Din acest motiv, aspectul pus în discuție și care formează obiectul prezentei sesizări a fost cel al admisibilității unei noi cereri în condițiile în care dispozițiile art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă prevăd în mod expres stabilirea unei sume definitive datorate de debitor cu titlu de penalități.

79. Este de subliniat, totodată, că încheierea pronunțată în condițiile art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă se bucură de autoritate de lucru judecat provizorie doar în ceea ce îl privește pe debitor, deoarece în cazul acestuia legiuitorul a prevăzut în mod expres la alin. (5) că, dacă execută obligația

prevăzută în titlul executoriu, poate solicita reducerea sau înlăturarea sumei stabilite cu titlu de penalități pe calea contestației la executare, dovedind existența unor motive temeinice care au justificat întârzierea executării. Pentru creditor, legiuitorul nu a oferit un mijloc procedural pentru corelativa majorare a sumei deja stabilite, încheierea fiind, pentru acesta, definitivă și executorie potrivit art. 906 alin. (4) și (6) din Codul de procedură civilă, fără a-l lipsi însă de calea distinctă a solicitării unor despăgubiri pentru acoperirea integrală a prejudiciului în condițiile art. 892 din Codul de procedură civilă și ale dreptului substanțial comun.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Tribunalul Cluj — Secția civilă în Dosarul nr. 16.573/211/2015 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 906 alin. (4) din Codul de procedură civilă nu este admisibilă formularea mai multor cereri de fixare a sumei definitive datorate de debitor cu titlu de penalități.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 6 martie 2017.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

IULIA CRISTINA TARCEA

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948493 053521